

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII.
Štev. 208

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
UPRAVE: 25-67 in 29-67
POSLOVALNICA CELJE, Prešernova 3, tel. 280
POŠTNI ČEKOVNI RACUN 11.409

Maribor, torek 12. septembra 1939

NAROČNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1.—

Odločilni boji na Poljskem

Poljska armadna zbornica iz Pomorja in Poznanjskega se v težkih bitkah umikata proti Varšavi - Srdita bitka pri Narevu - Pred ofenzivo na zahodni fronti, kamor so že prispele angleške čete

BRUSELJ, 12. septembra. (Reuter.) Poljska armadna zbornica iz Pomorja in Poznanjskega se v težkih bitkah umikata proti Varšavi - Srdita bitka pri Narevu - Pred ofenzivo na zahodni fronti, kamor so že prispele angleške čete

odbiti od Poljakov. Poročila o bojih na zahodni fronti so napravila velik vtis v Berlinu, kjer je bilo prebivalstvo vse doslej mnenja, da Francija in Anglija nista ničesar pokrenili.

PARIZ, 12. septembra. (Havas.) Na Poljskem so bile nemške čete kljub svoji silni premoči prisiljene umakniti se na nekaterih frontah nazaj. Kar zadeva položaj Poljakov, so zdaj veliko na boljšem, ker so svojo bojno črto znatno skrajšali. Spočetka se je raztezala na 1300 km, zdaj pa je skrajšana na okoli 700 km. Najbolj značilno je, da so se Nemci, ki so bili že predrti do varšavskih vrat, zdaj umaknili, kakor objavlja to tudi nemška vrhovna komanda. Jasno je torej, da nemške čete, tudi motorizirane, niso predrtle v Varšavo, ampak se umikajo in odbijajo napade poljske vojske, v kateri je več bataljonov prostovoljcev.

40 letalskih napadov na Varšavo

VARŠAVA, 12. septembra. (Pat.) Mesto se dalje brani proti koncentriranim so-vražnikovim napadom. Vse prebivalstvo sodeluje na obrambi. Prestolnica mirno in odločno daje doželi zgled sijajnega herojstva. Pri vsakem bombardiranju iz zraka, ki je včeraj doseglo rekordno število 40 napadov, pada na mesto pravečata toča bomb. Zanimiv prizor se je odigral v predmestju Vola, kamor je bil zašel neki nemški tank, katerega posadka ni vedela, da je prestolnica ostala v rokah Poljakov. Posadko tanka je ujela skupina meščanov, med njimi ženske in otroci, in jo privedla vojaški oblasti. Od mnogih

zrušenih sovražnih letal je eno padlo v središče mesta.

VARŠAVA, 12. sept. (Pat.) Bombardiranje poljskih odprtih mest od nemških letalcev zadobiva v zadnjem času značaj sistematičnega uničevanja vseh mest in mestec, ki nimajo ničesar skupnega s terenom vojnih operacij ali vojnih objektov. Poleg drugih mest so Nemci včeraj štirikrat bombardirali mesto Luck. Vržena je bila velika množica bomb, ki so povzročile številne žrtve med civilnim prebivalstvom. Spriči teh bombardiranj je vlada poslala protest na vse vlade civiliziranega sveta.

Nemška poročila

Usodna bitka za Poljsko

BERLIN, 12. septembra. Iz vodjeve vrhovne komande se javlja: Vodja je tudi danes odletel z letalom na vzhodno fronto, na kateri se bilje ta trenutek neodložljivo usodna bitka za Poljsko. Vodja je letel nad ozemljem med Lodžem in Varšavo, kjer se obkoljene poljske čete ohupno trudijo, da bi se prebile na vzhod. Vodja se je znova spustil na tla na nekem letališču nekaj kilometrov za fronto, kjer ga je pozdravil poveljnik letališča in mu dal poročilo o včerajšnjih operacijah letalstva. Poročilo se glasi: »44 poljskih letal uničenih in več poljskih letališč razrušenih.« Nato je šel vodja v sprednje rove, kjer so ga vojaki navdušeno pozdravili. Na potu v rove leže raztreseni ostanki poljskega topništva poleg poljskih vozov za municijo, tankov in drugega materiala. To so znaki in ostanki bojev. Na bojišču stoji pripravljeno za strel nemške težke baterije, zavarovane s protiletalskimi topovi. Vodja je obiskal dalje prednje položaje divizijske artilerije. V sedišču štaba, ki je nameščen v neki podrti stavbi, je bilo dano vodji poročilo o zlomljenem poskusu sovražnika, ki se je s hrabrostjo skušal postaviti v bran nemškemu napredovanju. Poljaki so imeli velike izgube. V trenutku, ko je vodja zapuščal divizijski štab, so prišli

mimo nemški oklopni avtomobili, za njimi pa vojaki in topovi. To so prve pozicije, kajti v bližini 1500 metrov od tu so že poljski položaji, tako da se tu jasno sliši streljanje strojníc. Nato si je vodja ogledal iz letala operacije na ostalih delih fronte.

BERLIN, 12. sept. DNB. Nemško vojno zrakoplovstvo je zabeležilo 9. septembra na vzhodni fronti naslednje uspehe: Pri Lublinu je zrušeno skupno 14 sovražnih letal, osem pa jih je bilo uničenih z bombami. Zatem je bil izvršen uspešen letalski napad na železniško vozlišče v Lublinu, zatem na železniško postajo Samok, Lvov, Hrov, Przemysl, Rubnik in Nisko ter na železniško progo Zešov-Lvov, nazadnje pa na letališča pri Stanislavu in Lvovu. Nemške izgube so minimalne. Eno letalo je bilo prisiljeno pristati za poljskimi linijami, drugi dve pa na lastnem terenu. Na zahodni fronti se je včerajšnje brezuspešno bombardiranje letališča Saarbrückenu od strani francoske artilerije vršilo s pomočjo dveh francoskih avionov, katera pa se je nemškim lovskim letalom uspelo zbiti.

BERLIN, 12. sept. DNB. Feldmaršal Göring je odpotoval na vzhodno fronto, kjer bo prevzel poveljstvo letalstva.

Misija madžarskega zunanjega ministra

LONDON, 12. septembra. Misteriozni odlet madžarskega zunanjega ministra grofa Csákyja z letalom na Dunaj in od tam v Rim, se sedaj pojasnjuje v tem smislu, da je Csáky prevzel po naročilih Nemčije in Italije nalogo, organizirati evropski jugovzhod v smislu nemških po-

treb o zalaganju Nemčije s surovinami in ostalimi potrebščinami. Ta del Evrope naj bi se v svoji nevtralnosti organiziral tako, da bi nudil Nemčiji vse, kar more vanjo izvažati. Druge politične akcije grof Csáky na tem potovanju ni imel.

Španija se je preorientirala

MADRID, 12. septembra. Razpust vodstva falange, ki ga je odredil general Franco, ni organizatoričnega značaja, kakor se je glasilo uradno poročilo, ampak ima popolnoma politično ozadje. Vodstvo je bilo razpuščeno zato, ker je delovalo proti namenu in sklepu vlade, da ostane Španija v vsakem primeru strogo nevtralna in bi se vmešala v sedanjo evropsko vojno samo tedaj, ako bi bila ona

sama direktno napadena. Francova vlada se je zunanjepolitično v zadnjem času popolnoma preusmerila in se tudi ne zanika vesti, ki pravijo, da so med Madridom in Parizom na eni ter Madridom in Londonom na drugi strani v teku pogajanja za sklenitev špansko-francosko-angleške prijateljske pogodbe, bazirane na paktu o nenapadanju. Pogodba je baje že itak pred podpisom.

Bitke pri Varšavi

VARŠAVA, 12. sept. Reuter. Varšava je stela ko prej trdno v poljskih rokah. V okolici mesta se biljejo srditi boji z nemškimi četami, o posebno srditih bojih pa poročajo severno od reke Buga. Po poljskem uradnem poročilu sta bili mesti Varšava in Lvov hudo bombardirani iz zraka. Pri tem je bilo ubitih in ranjenih tudi veliko civilistov. Vesti, ki jih je prejela Reuterjeva agencija potrjujejo, da je ostala glavna poljska vojska še popolnoma nedotaknjena. Tudi poljsko pristanišče Gdynja se dobro drži. Kljub temu, da so včeraj izdali v Berlinu poročilo, da so operacije v koridorju zaključene, se vrši ves promet med Nemčijo in Vzhodno Prusijo še vedno izključno le po morju. Iz Moskve pa poročajo uradno, da se nanaša ruska mobilizacija samo na nevarnost pritiska poljske vojske v primeru zloma na ruske meje. Tudi v Romuniji so bili ukrenjeni potrebni koraki za tak primer. Romunija je mimo tega pripravljena sprejeti večje število poljskih beguncev.

VARŠAVA, 12. sept. Velika bitka, ki je bila dva dni pred Varšavo, je odločila za poljsko vojsko, kateri se je povsod z nadčloveškimi naporimi zločiti in kolon pehote. Boji so se bili tako velike. Napadalcem niso varčevali z življenji, a poljske čete so se vrgle nanje tudi z botom na nož, v katerem so ostale zma-

govite. Ker so na Nemce pritisnile z boka tudi poljske čete, ki se umikajo iz zahodne Poljske, so bili Nemci prisiljeni umakniti se izpred Varšave. Tudi v Galiciji se je posrečilo poljskim četam sovražni pohod ne samo ustaviti, ampak vreči napredujoče sovražne čete v precejšnji globini nazaj. Boji na severovzhodu ob Narevu se še nadaljujejo. Nemškim četam se doslej še ni posrečilo doseči zastavljenega namena. Gdynja je z vsem severnim Pomorjanskim še vedno trdno v poljski posesti. Izmed formacij, ki se umikajo iz zahodne Poljske, ni bila še nobena zajeta.

VARŠAVA, 12. sept. Lvovski radio je objavil poročilo o bojih okoli Varšave. Napadi nemških čet, pri katerih se je pokazalo pomanjkanje težkega topništva, so bili odbiti. Na obrambi proti dvajstim nemškim letalskim napadom, ki so bili v teku včerajšnjega dne izvršeni na Varšavo, je sodelovalo vse prebivalstvo mesta.

VARŠAVA, 12. sept. Poljski civilni komisar Kostek Biernacki je dal vsem uradnikom državne uprave nalog, naj pod vsakim pogojem ostanemo na svojih mestih tudi v primeru vkorakanja nemških čet, in morajo počakati na povelje vrhovne vojne komande za evakuacijo. Vse oblasti so prejele poziv, naj nastopajo proti predčasni evakuaciji civilnega prebivalstva.

Veliki boji ob Narevu

BRUSELJ, 12. sept. Semkaj so prišle precej optimistične vesti iz Varšave, zlasti pa iz nekaterih njenih industrijskih krajev, kakor n. pr. iz Brzesca in Bugina, ki ležita 175 km oddaljena od poljske prestolnice. Kar se tiče Varšave, je popolnoma v poljski posesti in pred mestom ter v mestu se z mrzlično napetostjo nadaljuje utrjevalna dela. Varšava ni upira napadom sovražnika. Poljski vojski, da bi z zahoda vdrl v Varšavo, se je ponesrečil, zaradi tega skušajo sedaj doseči predor na Narevu, da bi na ta način prišli Varšavi za hrbet.

LONDON, 12. sept. Reuter. Poljaki so odbili celo vrsto nemških napadov na Varšavo. Poljski protinapad je vrzel napred na zahodni strani mesta več kilo-

metrov nazaj. Kakor javlja tudi poljski radio v Varšavi, so Poljaki odbili vse napade. Tanki in motorizirane enote niso imeli v predmestjih uspeha. Veliko palač je porušili, med njimi tudi Pilsudskega. Dve poljski armadi, pomorska in poznanjska, se z umikanjem pred napredujočimi nemškimi četami približujeta Varšavi. Poznanjska armada, ki je na umiku severno od Lodža, se je pri Kutnem s težavo v veliki bitki izvila iz nemških kleeč. Pomorjanska armada pa je imela veliko bitko pri Modlinu, 30 km severno od Varšave.

OBISKI PRI DALADIERJU

PARIZ, 12. septembra. (Havas.) Ministrski predsednik Daladier je sprejel snoč generala Gamelina in francoskega veleposlanika v Rimu Ponceta.

Pred veliko ofenzivo na zahodni fronti

PARIZ, 12. sept. Francoske in angleške vojne operacije pred Slegfriedovo črto so toliko napredovale, da je postal položaj zrel za velikopotezno ofenzivo, ki je deloma že v teku. Francoske čete so izvršile v redu vse prevzete naloge. Zasedeno ozemlje se je povečalo za nad 1000 kvadratnih kilometrov.

PARIZ, 12. sept. Poročilo vojnega poveljstva pravi, da so francoske čete odbile obupne napore sovražnika, da zavzame izgubljene položaje. Francoske čete so napredovale 15 km vzhodno od Saare. Neuradna objasnitev položaja na zahodni fronti pa pravi, da so vojske še vedno v prvotnem stadiju kontakta. Nemci hočejo na vsak način držati prostor med obema črtama ter povrniti, kar so že izgubili. Izgubljene pozicije so za njihovo artilerijo zelo važne, ker so bile sijajne opazovalne točke.

PARIZ, 12. septembra. Reuter. Francoski uradni komuniké pravi, da so prešle nemške čete v protinapad na fronti pet kilometrov južno od Luksemburga, vendar pa niso dosegle s tem protinapadom nobenega uspeha. Neki nemški torpedni čoln je naletel na nemško mlin. Od posadke, ki je štela 70 mož, jih je bilo 10 ubitih.

PARIZ, 12. sept. Britske čete se že borijo ob strani francoskih čet na zahodni fronti. Francoski propagandni minister Giraudoux je izjavil, da je britska pomoč sedaj neskončno večja, kakor je bila 1. 1914. Števila britskih vojakov, ki so že v Maginotovi črti, pa iz vojaških razlogov noče povedati.

PARIZ, 12. septembra. (Havas.) Včerajšnji dan beleži uspehe na vseh frontah. Na Poljskem je tamkajšnji nemški

radio sam objavil, da poizkus z zavzetjem Varšave ni uspel. Na zahodni fronti se v komuniké francoske vrhovne komande potrjuje, da so se vršile pomembne operacije na ozemlju med Saaro in Nizkimi Vogezi in da so kljub sovražnikovu odporu dosežena znatna napredovanja na 20 km dolgi fronti. Podoba je, da na zahodni fronti po manjših praskah zdaj nastopa faza resnih spopadov. Treba poudariti, da četudi so francoske čete še daleč od prave Slegfriedove linije, v tem delu vzhodno od Saare niso več daleč od nje. Že so prodrle v področje, kjer so nemške in francoske utrdbe goste posejane. Francoske čete si zdaj utirajo pot v doline pri Saari ob protinapadih Nemcev. Operacije širšega obsega na zahodni fronti bodo imele še dolgo značaj gigant-ske borbe med trdnjavami.

Namen sovjetske mobilizacije

MOSKVA, 12. septembra. Vpoklic dela ruskih rezervistov se tolmači tu samo kot varnostni ukrep z ozirom na položaj na Poljskem. Vse druge kombinacije, ki so se pojavile v evropskem tisku, so brez vsake podlage. V Moskvi so se bali, da se Poljakom ne bo posrečilo ustaviti nemškega pohoda in da bodo to poljske čete prisiljene k umiku na reško mejo. V tem primeru bi nastal na tej meji naval. Ker se je pa sedaj položaj spremenil, ni več vzrokov za vznemirljanje.

Romunska nevtralnost pogojna

BUKAREŠTA, 12. sept. Na poučenem mestu tolmačijo romunsko nevtralnost tako, da ni brezpogojna. Odvisna je od vsem od zadržanja Italije in Turčije, ki bi tudi Italija vstopila v vojno na strani Nemčije, ali ako bi Turčija napovedala vojno Nemčiji ali skupaj z njo se Italija bi nastal za Romunijo popolnoma nov položaj. Romunija bi morala v tem primeru po vsej verjetnosti svojo nevtralnost, ki je bila določena sporazumno z Anglijo, Francijo in balkanskimi zavezanici, opustiti.

Turčija v poziciji čakanja

ANKARA, 12. sept. Pri otvoritvi parlamenta je predsednik vlade izjavil, da se mednarodni odnosi Turčije regulirajo ni po mednarodnem pravu, niti po njeni vojaški ukrepi, ki jih je storila Turčija, samo pripravljalnega značaja. Z Nemčijo nima Turčija direktnih nasprotij, Rusijo pa so odnosi ostali neopredeljeni prijateljski. V turških političnih krogih se smatra, da je politika turške vlade politika čakanja.

VDANOST INDIJE ANGLIJI

SIMLA, 12. sept. Indijski podkralj je poslal kralju Juriju brzojavko, v kateri izraža toplo zahvalo indijskega naroda na poslanici, ki jo je britanski kralj poslal na svojo državljanke na azijskem otoku. V brzojavki je rečeno, da je leva poslanica vtila v dušo teh narodov veliko poguma in da nič ne bi bilo bilo moglo utrditi njihovo odločnost za obrambo načel, za katera danes gre.

UTRJEVANJE LVOVA

LVOV, 12. septembra. Po poročilih turkajšnje radijske oddajnice se vrše velika dela za utrditev Lvova, zlasti pa za zgraditev zadostnega števila skrivališč pred napadi iz zraka. Prebivalstvo se v množicah prijavlja k tem delom. Celo invalidi iz svetovne vojne so se stavili na razpolago vojaškim oblastvom. Po mestu so nabiti lepaki, v katerih se poziva prebivalstvo, naj ne opusti rednega vsakdanjega dela.

KANADSKI VOJNI KREDIT

OTTAWA, 12. septembra. (Reuter.) Kanadski parlament je izglasoval danes kredit sto milijonov dolarjev za vojne izdatke.

Nevtralnost Italije ni fiksirana

RIM, 12. septembra. Na merodajnem mestu izjavljajo, da Italija ni dala nobene izjave, da ostane nevtralna. Ravna se bo zato po razvoju dogodkov in svojih interesih.

RIM, 12. septembra. »Giornale d'Italia« ugotavlja, da sedanji položaj omogoča Italiji zelo pridobitno gospodarsko in trgovsko delavnost. Vzdrževanje trgovskih odnosov z drugimi državami, kakor tudi zopetna vzpostavitev pomorskega prometa, morejo doprinesti k znatni gospodarski okrepitvi Italije. Italijanska vlada je izdala prepoved izvoza vseh tistih surovin, ki so za prehrano in za vojaške potrebe Italije neobhodne. V drugem blagu pa lahko Italija svoj izvoz še poveča. Italijanska vlada je, kakor se izve, sklenila z vsemi državami, ki trgujejo z Italijo v svobodni valuti, napraviti dogovore, da se bo blago plačevalo vnaprej ali pa v obliki kreditnega okvira. To pomeni, da bodo tuji kupci polagali protivrtnost italijanskega blaga pri italijanskih

ali nevtralnih bankah. Italija vzdržuje trgovinske zveze v svobodni valuti s Francijo in Irsko, razen tega z izvenevropskimi državami. List še poudarja, da je sprico novega položaja potrebna nova ureditve trgovinskih odnosov z državami, s katerimi stoji Italija v klirinškem prometu.

BUDIMPEŠTA, 12. septembra. Kakor poroča »Pester Lloyd« njegov rimski dopisnik, presoja v Rimu sedanji politični položaj tako, da bo mogoče Nemčijo po zasedbi Varšave vnovič potrdila, da nima na zahodno stran nikakih napadalnih namer. Opozarjajo na okolnost, da je Francija že svojčas bila pripravljena sprejeti Mussolinijev mirovni načrt in da je le nepopustljivost Londona spremenila položaj. Na diplomatskem polju ni delovanje Rima niti za hip prenehalo. V zavesti, da je stališče Italije za položaj na Sredozemskem morju in na Balkanu odločilno, zasleduje italijanska diplomacija s klasičnim mirom, a hkratu tudi

žilavo svoj nespremenljivi cilj. V poročilu fašističnega velikega sveta je bilo rečeno, da Italija ne bo storila nobene vojaške pobude. Potemtakem bi Italija svojo pozicijo le tedaj spremenila, če bi druge sile pokrenile proti njej kake vojaške akcije. Na to pa danes ni misliti. V Rimu smatrajo še vedno za verjetno, da pride do velike evropske ureditve, in v to usmerjene akcije tekó sporedno z onimi Vatikana. Zelo pomenljivo dejstvo je pri tem, da, kakor je izvedel dopisnik iz vatikanskih krogov, papež Pij XII. v bližnjem času ne bo dajal nobenih javnih izjav in se bo vzdržal vsakega govora. Papež v zadnjem času tudi ni več sprejemal romarjev iz Italije in nevtralnih držav in tudi izročitev poverljivih pism novega belgijskega veleposlanika pri Sveti stolici je preložena. Pri teh prilikah naj bi bil papež imel nagovore. Obojestranske diplomatske akcije smatrajo v vatikanskih krogih za zadnje upanje ljudi, ki so dobre volje.

Rooseveltova večina za revizijo

WASHINGTON, 12. septembra. (Havas.) Predsednik Roosevelt se je vrnil iz Hyde Parka, kjer je prebil nedeljski odpočitek. Po svoji vrnitvi se je Roosevelt posvetoval z ministrom Hullom o evropskem vojnem položaju in s pomočnikom vojnega ministra Johnsenom o vojaških pripravah Amerike, ki so se pokazale za neobhodno potrebne sprico sedanje vojne v Evropi. Pooblaščen predstavnik Bele hiše je izjavil, da še ni padla odločitev o dnevu sklicanja kongresa na izredno zasedanje. V tukajšnjih političnih krogih pa so še nadalje mnenja, da bo kongres sklican v dveh ali treh tednih.

WASHINGTON, 12. septembra. Po zadržanju listu je predsednik Roosevelt sklenil, da vnovič skliče kongres, ker je prepričan, da bo v senatu mogoče doseči večino za spremembo nevtralnostnega zakona.

BERLIN, 12. septembra. Londonski radio ve svojim poslušalcem poročati iz Washingtona, da je revizija ameriškega nevtralnostnega zakona že zasigurana. Posvetovanja so pokazala, da je računati s potrebno dvotretjinsko večino. Termin za sklicanje kongresa se za enkrat še ne imenuje. Računajo pa, da bo sklican med 18. septembrom in 8. oktobrom.

Nemški odgovor Wardu Priceu

BERLIN, 12. septembra. DNB Snoči je v londonskem radiu govoril znani časnikar Ward Price, ki se je čisto priključil propagandistični ideologiji in reklamni ministrstva za laži. Price se je priporočal nemškemu narodu za zaupanje, ker da je njegov prijatelj. S težkim srcem je doznal, da je šlo v izgubo to, kar bi bila Nemčija lahko prispevala k evropskemu miru in splošni evropski blaginji. Nato je citiral izjave führerja, ki je Poljski zajamčil prost dohod k morju. Kljub temu, tako je dejal Price, je Nemčija Poljsko napadla. Morda bo nemška vojaška sila dosegla uspehe, toda Nemčija ne bo nikoli smela obdržati niti kvadratnega kilometra poljske zemlje. On sicer pozna Nemčijo, vendar mora reči, da se bo ta vojna nadaljevala do popolnega zloma nacionalizma. Price usvaja tudi angleško uradno mnenje, da se ta vojna »naravno« ne vodi proti nemškemu narodu, toda pomilovati je ta narod, ki je postal žrtev nacionalnega socializma. Price je podal strahovite slike svetovne vojne in naslikal tedanje stradanje in trpljenje nemškega naroda. To vse nemškemu narodu spet

grozi, kajti Nemčija nima nobenih pomolnih virov, Angliji pa so na razpolago bogastva vsega sveta. Nemški narod ženejo z zavezanimi očmi v vojno, a on bo še obžaloval, da se je spustil vanjo. — Na vse take čvčkarije ima nemški narod le en sam odgovor: Borili se bomo do zmage, o kateri smo trdno prepričani.

ROMUNSKÉ ČETE NA RUSKI MEJI
BUKAREŠTA, 12. sept. Romunske čete so na ruski meji, kjer kopljejo rove. V Bukarešti je vse pripravljeno za evakuacijo otrok.

SLOVAŠKA TVORNICNA POGORELA
BRATISLAVA, 12. sept. Najmodernejša teks ilna tovarna na Slovaškem, Mauth nerjeva tvornica v Rybarpoli pri Ružomberku, je zgorela do tal.

VRAČANJE NEMCEV IZ IRSKE
LONDON, 12. sept. Iz Dublina je krenilo 50 Nemcev v Nemčijo. Na poti skozi Anglijo jih bodo čuvali vojaške straže.

Mariborska napoved. Prevladovalo bo malo oblačno in toplo vreme. Včeraj je bila najvišja toplota 28,2, danes najnižja 11,5, opoldne pa 26,4.

SKLEPI POLJSKE VLADE

LUBLIN, 12. septembra. Na seji poljske vlade, ki je bila danes v Lublinu pod predsedstvom Slavoja Skladkowskega, je bilo sprejetih več sklepov, zlasti glede nakupovanja poljskih pridelkov, prehrane rezervistov in civilnega prebivalstva, ki je bilo evakuirano iz zasedenega ozemlja. Vlada je bila tudi pooblaščen, da sklene nova posojila, ki so potrebna za državno obrambo.

NOVAČENJE NA NOVEM ZELANDU

NEW-ZEELAND, 12. septembra. Danes je pričelo rekrutiranje za službo na kopnem in na morju. Vlada je prevzela naloge, da opremi pilote za angleško letalstvo.

Slovaški minister o izdajalcih

BRATISLAVA, 12. sept. Šef slovaške propagande Šanjo Mach je imel govor, v katerem je dejal, da je slovaška vlada dobro storila, da je od samega začetka vojne stopila na nemško stran in da aktivno sodeluje v današnjih bitkah. Šef propagande je zatem govoril o tistih elementih, ki so še zmerom »navdahnjeni s češkoslovaško ideologijo«. Tem elementom, ki sedaj spet vzdigujejo glave, je treba napovedati vojno brez milosti. Boj se mo

ra boriti z vsemi sredstvi, da se kaznuje taki izdajalci. Paralelno pa se je treba boriti proti Židom. Šef propagande je napadal bivšega slovaškega poslanika v Varšavi dr. Szathmaryja ter slovaškega generala Viesta, ki je bil v bivši republiki edini slovaški general, pa se s službene poti ni več vrnil na Slovaško. Taki izdajalci, je rekel Šanjo Mach, morajo biti kaznovani.

Govor ministra Edena

LONDON, 12. septembra. (Reuter.) Minister Eden je v svojem včerajšnjem govoru po radiu dejal: »Mi Angličje v teh dneh predstavljamo najbolj enodušen narod. Naša enodušnost je tolika, kakor poprej nikoli ni bila v naši zgodovini.« Potem ko je razložil potek zadnjih dogodkov pred vojno in poudaril, kaj vse je Anglija storila, da ohrani mir, je Eden nadaljeval: »Poljska je bila vedno pripravljena na pogajanja, toda na drugi strani ni našla odziva. Tisti, ki so izbrali vojno, bodo

nosili njene posledice. Kar zadeva nas, se mi ne bomo več okrenili nazaj. Nismo nobenih sporov z nobenim narodom, toda ko smo se odločili da gremo v vojno, jo bomo izpeljali do kraja. Borili se bomo, da pokažemo, da napadalec ne bo dosegel zaželenih plodov. Naj ves svet ve, da se bo Velika Britanija bojevala, dokler ne doseže svojih ciljev. Narod Velike Britanije je pripravljen boriti se dolgo in to vse dotlej, dokler ne bo svet rešen vseh tistih, ki izzivajo vojne. (Avala.)

Novice

Ceste v Prlekiji in na Murskem polju

Popraviti bi bilo treba vsaj glavne prometne žile

Cesta je na podeželju glavna prometna žila, ki spaja vasi med seboj in z mestom. A te ceste so posebno v Prlekiji in na Murskem polju slabe, tako da je za človeka, ki po njih hoji, bodisi peš, ali s kakim prometnim sredstvom, prava muka.

Na ravnam Murskem polju so ceste ekonomsko zgrajene. Polno je ostrih ovinkov, ki jih je treba preiti, ki pot privede silno podaljšajo, drugič pa so ti ovinki silno nevarni za promet sam. Da je to tako, dokazuje nepotrebnih ovinkov si zagledamo lahko samo na ta način, da gotovi ljudje takrat, ko so ceste travali, imeli protekcijo in so se na ta način izognili razlaskitvi. Ceste so tudi sedanjemu prometu z velikimi tovornimi avtomobili preozke, tako da je izogibanje in prehitevanje zelo oteženo in nevarno.

Glavna cesta na Murskem polju, ki vodi od Gornjega Radgonca, to je državno cesto z Ljutomerom, je silno slaba. Poleg mnogih ovinkov ima ta cesta še to slabost, da je silno razruvana, ima polne jame, ali se človek vozi po njej s tveganjem, ali z osebnim avtomobilom, se silno utruja, kakor pa če hodi peš. Da je to tako in v tako slabem stanju, ne moremo kriviti velikanski tovorni avtomobili iz vseh krajev, ki tu prevažajo blago, posebno pa velikanski tovorni avtomobili iz savske banovine, ki dnevno vozijo na Radencev. V novejšem času pa pokvari ceste tudi avtomobili, ki redno vozi na progi Maribor-Ljubljana. V jesenskem času pa še navažajo na cesto gramoz in vidiš po vsej cesti gramoz, ki cesto še zožijo. Ta gra-

moz cestariji nasipajo v luknje, a prvi avtomobil ga spet razkropi po vsej cesti. Na ta način ne bomo dosegli, da bi se stanje naših cest izboljšalo. Regulacija, kakor tudi vsestranska poprava, vsaj glavne ceste, po kateri se vrši mednarodni promet, bi se morala izvršiti, že z ozirom na ugled naše obmejne pokrajine.

Poglejmo še malo red na naših cestah. V tem oziru je tu stanje neznosno in je velik čudež, da tu ni večjih prometnih nesreč. Cestnega reda se nihče ne drži, vsak vozi kakor se mu zljubi in tam, kjer je cesta najlepša. To je sicer logična posledica, ki izvira iz dejstva, kakršna je cesta, tako se bom vozil. In spet pridemo pri tem na ono zahtevo po popravilu ceste.

Dogajajo in pojavljajo se pa prizori in situacije, da človeku zastane kri, če jih slučajno vidi. Po cesti pripelje hlapec, ali gospodar sam, velik naložen voz. Vozi seveda napačno na levi strani, oziroma tam, kjer je cesta najlepša. Na ovinku mu pride nasproti avtomobilist, pra-

vilno vozeč, z brzino kakih 60 km. Zatrebi! Voznik se v zadnjem trenutku zavre, da vozi napačno in začne vlačiti kone ali pa krave preko ceste. Avtomobilist zavre svoje vozilo z vso silo in že se znajde na gramoznem kupu. Sreča v nesreči je še ta, da so zavore takoj funkcionalne in nesreča, ki je že pretihla, je izostala. Obojestranske grožnje in zmerjanje radi napačne ali prehitre vožnje, rešijo situacijo. Taki prizori se dogajajo tudi med kolesarji, pešci, motociklisti itd.

Dogaja se celo, da voznik zaspi na vozu in konji sami vozijo. Ali pa, da se po dve osebi vozita na enem kolesu itd. Največja opasnost je pač na ovinkih, kjer je cesta nagnjena in je vsled posevkov, posebno sedaj, vsled visoke koruze, nepregledna.

Problem reda na naših cestah ter problem stanja cest samih je silno važen in bo treba tu na vsak način nekaj ukreniti in to v korist prometa samega in zaradi ugleda naše obmejne pokrajine. Vsi, ki so za to poklicani, naj bi strogo pazili, kršitelje pa eksemplarično kaznovali.

Proti dviganju cen življenjskih potrebščin

V ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje v Beogradu se je sestala konferenca vseh zainteresiranih resorjev, na kateri se je sklepalo o pobijanju brezvestne špekulacije in proti neupravičenemu dviganju cen življenjskih potrebščin. Na konferenci je bilo ugotovljeno, da so gotovi pridobitni krogi tako pri nas kakor v ostalih nevtralnih državah nako-

pičili večje količine blaga v svrhu kasnejšega špekuliranja s cenami. Na konferenci je bil sprejet predlog, da je treba pri nas podvzeti takoj vse potrebne korake za pobijanje špekulacije in proti dviganju cen življenjskih potrebščin, kajti pri nas ni nikakršnih podlag za take vrste špekulacije.

Agenti izvablajo ljudi čez mejo

Zadnji čas smo že večkrat poročali o dejavnosti agentov, ki nabirajo ljudi po silovinskih vajah, največ pa po Hrvatski in Zagorju ter jih spravljajo proti nam čez mejo. Vse te zapeljance pa napeljujejo agenti po navadi v obmejnem pasu, prevarance pa zajamejo ali

graničarji ali orožništvo. Potrebno bi bilo, da bi oblastva take zvodnike našega siromašnega prebivalstva občutno kaznovala. Ljudje pa naj prijavijo najbližnjim oblastem vse podobne agente, ki bodo nagovarjali ljudi za zasluzke preko meje.

Olajšave invalidom pri železniški vožnji

Zadnje »Službene novine« so prinesle nekaj izprememb glede železniških olajšav vožnji invalidov. Po tej uredbi imajo invalidi po vožnji vsi invalidi, ki po vožnji na vlakih na poziv oblastev. Vožnja po vlakih na poziv oblastev. Vožnja po vlakih na poziv oblastev. Vožnja po vlakih na poziv oblastev.

pa je urejeno tako, da uživajo vojni invalidi stalno polovično voznino. Osebe, ki so samo zaščitene z uredbo o vojni invalidih, pa imajo pravico do 12-kratne letne voznine, za katero so potrebne legitimacije, ki jih izdaja za Slovenijo železniško ravnanstvo v Ljubljani; legitimacije veljajo pet let.

PRELOŽENA RAZSTAVA SLOVENSKE OBRTI

Zaradi napetega mednarodnega položaja je razstveni odbor slovenske obrti odločil, da bo preložil razstavo, ki je bila načrtovana biti od 7. do 16. oktobra, na nov, še določiti čas. Oni, ki so nameravali razstavljati, pa naj kljub temu dokončajo izdelke, da jih bodo imeli pripravljene za čas, ki bo za razstavo primeren. Ob priliki 10-letnice obstoja Zastave slovenske obrti bo zbornica Zastave slovenske obrti izdala v jeseni poseben zbornik, ki bo prinesel več člankov in razprav o slovenski obrtništvu pri nas.

Iz Slovenskih goric

Letoski delavci se vračajo. Pred dnevi so se vrnili na svoje domove nekaj skupin naših sezonskih poljskih delavcev, ki so bili v Nemčiji in Franciji. Mnogi in to posebno iz Nemčije napovedujejo svoj prihodek, ker so se splošne razmere v Nemčiji spremenile. Mnoge izsele, ki so bili v Nemčiji, pa so se vrnili, ker so bili zasluzkov, ki ga banke zavla-

o. Spomenik padlim vojnim žrtvam. V Kamniku je bil na Zalah pred vhodom na pokopališče na svečan način odkrit kamniti spomenik kamniškimi vojnimi žrtvam.

o. Osebnost iz davčne uprave. V Ptuj je bil premeščen v Gornji Grad uradnik pri davčni upravi Franc Hafner. Na njegovo mesto v Ptuj pa je odšel iz Gornjega grada Ignac Volč.

o. Goreče saje upelile hišo. V Prapročah pri Zagorju so se zaradi močnega ognja v peči vnele saje ter upelile leseno hišo posestnika Drnovška, v kateri sta stanovala zakonca Sinkovčeva.

o. Mati zadavila otroka. Orožništvo je aretiralo delavčovo ženo Ivano Ferenčev iz Marečnika, ker je sodna komisija ugotovila, da je njena poldrugi mesec stara hčerka Marija umrla nasilne smrti, in sicer zaradi zadušjenja. Podrobna preiskava bo dognala zagonetno smrt otroka.

o. Bolgarska pesnica v Sloveniji. V Cerkljah pri Kranju je bila na počitnicah tudi pri nas znana bolgarska pesnica E. Bagrijana. V Slovenijo je prišla iz Berlina, od koder se je vrnila s poti na letošnji kongres Pen-kluba v Stockholmu, ki je bil zaradi zunanje političnih dogodkov odložen.

o. Dom učiteljskega je bil blagoslovljen v Ljubljani.

o. Preiskava o dvojnem roparskem umoru se nadaljuje. Sestra umorjenega posestnika Nučiča, ki je bil umorjen v vasi Blato pri Grosupljah, je v bolnišnici izpovedala, da sta napad izvršila dva maskirana moška, izmed katerih je bil eden večje drugi pa manjše postave. Zjutraj je oba razbojnika srečal tudi neki kmet, ko je peljal čebele na pašo. Razbojnika sta se pred njim umaknila s ceste.

n. Tudi mednarodni velesejem v Solunu, ki je nameraval trajati od 29. septembra do 15. oktobra, je odložen.

n. Za »Ta-to« »Akra«. V Beogradu bo otvorjena veleblagovnica pod firmo »Akra«. Veleblagovnica bo na Prestolonaslednikovem trgu. Ustanovili so jo svoječasni službenici veleblagovnice »Ta-to«.

n. Našim mornarjem, ki plovejo po vodstvu po vojni zajetih držav, so lastniki jugoslovanskega trgovskega in potniškega ladjevja povišali plače za 100 odst.

n. Podminiran otok. Za izgradnjo novega pristanišča na Neretvi bodo podminirali cel otok. Iz tako dobljenega materiala bodo zgradili 300 metrov dolgi pomol, ob katerem bodo lahko pristajali največji parniki. Pristanišče Ploča bo dokončano v treh in pol letih.

n. Zaradi stekline je umrl poljedelec Jevta Apostolović iz Konče blizu Stipa. Umrl je v groznih mukah.

n. Letošnji tobak bo boljši. Iz Hercegovine javljajo, da so letos nabrali manj tobaka, da pa je letošnja kvaliteta tobaka kakovostno daleč boljša. Kadilci lahko torej pričakujejo, da bodo kadili boljši tobak.

n. Sredi Bitolja je zgorel največji hotel. Ogenj, ki je nastal v hotelu »Bosna«, kjer je bila tudi nameščena nižja ženska gimnazija, je zgorel do temeljev. Celokupna škoda znaša nad pol milijona dinarjev ter je krita z zavarovalnino.

n. Spalni vagoni tudi na ozkotirnicah. Železniška uprava bo v kratkem uvedla spalne vagoni tudi na ozkotirnicah. Vagoni bodo gotovi še do poletja. Vozili bodo na progi Beograd-Dubrovnik in Sarajevo-Brod. Vagoni se izdelujejo v sarajevskih železniških delavnicah, v smederevskih in v mariborskih, kjer bodo zgradili sedem vagonov.

Obvezna zdravniška praksa na deželi

Po odobritvi ministrskega sveta je bila izdana uredba o zdravniški službi na deželi, ki zahteva od vsakega zdravnika, ki želi dobiti službo v državi, banovinski ali samoupravni ustanovi, da mora preživeti dve leti v praktični službi na podeželju in to v kraju, ki ima manj kakor 4000 prebivalcev. Zdravniki so lahko nameščeni pri samostojnih zdravstvenih občinah, pri OUZD ali kakršnih koli drugih zdravstvenih ustanovah na deželi. Dve leti praktične zdravniške službe na podeželju se vračuna v pripravniško službo. Zdravniki, ki ne bodo preživeli dve leti v praktični službi na podeželju, ne bodo mogli odpreti javne službe. Sme-li bodo samo zaradi privatne prakse po zakonu o zdravnikih vstopiti v bolnišniško kliniko zaradi specializacije, ali pa odpreti privatno zdravstveno ustanovo brez pravice javnosti. Od nove uredbe so oproščeni zdravniki samo zaradi telesnih napak ali bolezni, in oni ki vsto-

n. Na Sušaku gori skladišče nafte in bencina. Na Sušaku je začel goreti v velikih skladiščih iz armiranega betona bencin in nafta. Gasilci omejujejo s skrajnimi napori požar, ki grozi zajeti tudi okoliška skladišča bencina, petroleja ter drugih gorljivih snovi.

Celje

c. Zatvoritev planinskih koč. Kočbekov dom na Korošici se zapre 18. t. m. Frišaufov dom na Okrešlju bo od 25. t. m. dalje med tednom zaprt, pač pa bo meseca oktobra zasilno oskrbovan vsako soboto in nedeljo. Piskernikovo zavetišče v Logarski dolini in Mozirska koča na Golteh sta stalno oskrbovani.

c. Borza dela. 10. septembra je bilo v evidenci 366 brezposelnih in sicer 225 moških in 141 žensk. 31. avgusta je bilo v evidenci tudi 366 brezposelnih, 220 moških in 137 žensk.

c. Delo dobilo pri Borzi dela. 2. hlapca, 1 oskrbnik, 10 tesarjev, 6 kmetskih delcev, 1 natakara, 1 sobarica, 12 kuharic, 4 služkinje in 2 postrežnici.

c. Dve nesreči. 63 letno posestnico Katarino Stantejevo na Babnem v celjski okolici je v nedeljo zvečer doma v hlevu brenil konj in ji zlomil levo nogo. — 48 letni kočar Franc Cerovšek iz Smarja pri Jelšah se je peljal s kolesom po cesti. Nasproti mu je privozil avto, katerega se je hotel izogniti. Pri tem je padel s kolesa in pri padcu dobil težke poškodbe po levi roki. Oba ponesrečenca se zdravita v celjski bolnišnici.

c. Sadna letina v celjski okolici je letos obilna. Posebno so obrodile slive in hruške ter breskve v višjih legah, dočim je zimski mrz breskve v nižjih legah uničil. Cene sadju so nizke, zato se kupčija ne razvija, kakor bi bilo želeli. Ljudje sadje raje prešajo in sušijo, slive pa prekuhavajo v žganje.

Ptuj

p. Dr. Kovačič Maks, ki je bil lani v tem času upokojen kot ravnatelj ptujske gimnazije, je zdaj imenovan za ravnatelja zasebne dvorazredne trgovske šole v Murski Soboti. Dr. Kovačič Maks je znan kot marljiv sokolski delavec in prosvetar.

p. Nevaren strel iz lovske puške. Mesarec Ivan, lovski čuvaj iz Trnovskega vrtja pri Sv. Boltenku v Slov. gor. se je vračal zvečer v mraku iz trgovine domov. Spremljal ga je čuvajski pes. Ko se je približal gozdu v bližini njegovega doma, je neki divji lovec iz zasede ustrelil njegovega psa. Mesarec se je pognal za neznanim moškim. Medtem je divji lovec oddal strele v njega. Bil je zadet v obe nogi in v trebuh. Zdravi se v ptujski bolnišnici.

p. Požar. Kočmutu Francu pri Sv. Boltenku v Slov. gor. je pogorelo gospodarsko poslopje. Hišno poslopje se je posrečilo rešiti. Ogenj je bil potaknjen.

p. Dramsko društvo v Ptuj je v nedeljo otvorilo dramsko razstavo. Kratke uvodne govore je imel predsednik društva p. dr. Fermevc. Režiser Zizek je nato tolmачil scene, ki so na razstavi. Razstava bo trajala do 17. sept.

p. Režiser Zizek vabi danes na sestanek v Mestnem gledališču ob 20. uri vse stare sodelavce kakor tudi vse one, ki čutijo v sebi igralski čut in žele sodelovati.

Zmerom je bilo narobe, kar je prinesel nesrečni ribič domov. To pot je imel srečo. Toda žena ga je že na vratih nadrla: — Le kako moreš tako strašno ribo ujeti...

Maribor

Pereče vprašanje dijakov potnikov

Na stotine dijakov in dijakin, ki se vozijo, mora vstajati ure in ure prej, izgubi cele ure dragocenega časa, nima zajtrkov in kosil

Te dni je bilo končano vpisovanje v srednje šole, znova se bo začelo staro šolsko življenje z vsemi brigami in skrbmi ter z vsemi problemi, ki vise nad srednješolsko mladino ter terjajo svojih rešitev. Eden izmed takšnih posebnih problemov, ki je prišel na površje šole po vojni, je vsekakor problem dijakov-potnikov.

Pred vojno srednja šola te vrste dijaštva skoraj ni poznala. Na splošno je studiralo s podeželja manj ljudi; število dijakov-potnikov, ki so prihajali v srednje šole iz oddaljenih krajev je bilo redkejšo, redki so prihajali v šole peš, še redkejši na kolesih, avtobusih in vlakih. Po vojni pa je začel naraščati naval v srednje šole, novi čas je zahteval izobrazbe. Statistike kažejo, da je število dijaštva na srednjih šolah iz leta v leto raslo, ponekod naravnost lapidarno. Šole so začeli napolnjevati otroci staršev srednjih pa tudi najrevnejših slojev. Večina teh ljudi, če je stanovala izven mesta, ni imela in nima nikoli potrebnega denarja, da bi lahko otroka poslala v mesto ter ga tam vzdrževala. In tako vzameta fant ali dekle, dijaka-potnika vsak dan pot pod noge, sedeta na kolo, na avtobus ali pa na vlak.

Danes se v Maribor pripelje na stotine dijaštva, ki živi prav zaradi tega svojega vožarjenja v neprimerno težjih priklakah, kakor živi mladina, ki stane v mestu ali v neposredni okolici. Vključno temu da se je železniška uprava pri nas deloma tudi ozirala na to in uvedla vsaj po jutrih vlake, ki pripeljejo kolikor se le da brez »velike izgube časa za mladino« v Maribor, pa ta mladina izgubi vključno temu veliko časa. Ponekod je taka vožnja celo postranskega pomena; kajti dijak ima že do svoje postaje včasih po več kilometrov. Primeri so, da morata dijak ali dijakinja vstati pogosto jutraj po eno do dve uri popreje kakor njegov tovariš ali njena tovarišica v mestu. Tako jutraj! Popoldne pa so zveze še slabše.

Slabše ali za mladino docela neugodne tudi zaradi popoldanske pouka. Znani so primeri, da ima dijak na primer popoldne eno uro telovadbe, pa tudi kak drug predmet. Zaradi te ure telovadbe mora hočeš nočeš žrtvovati ves popoldan, v mnogih primerih tudi kosilo. (Fant pa je v doraščajočih letih, v tistih letih torej, ko bi moral imeti urejeno življenje!) Taki slučaj se dogajajo tudi po dva in celo večkrat na teden. Pogostokrat popoldanske ure docela onemogočijo dijaku ali dijakinji, da bi se redno učila. Upoštevati moramo tudi to, da je že samo vožarjenje z vlakom naporno in da pobere mnogo mladih energij ter da ponekod docela utruja mladega človeka; k temu pa je treba še prišteti nenormalno prehranjevanje in tisto brezplodno potikanje, kjer fantu in dekletu tista večna čakanja časa docela razbijajo ter jima vzamejo pogostokrat še tisto malo volje, ki ostane v njima do učenja. Diak bi moral poleg vse take nevšečnosti nadoknaditi spridnostjo, kar pa vselej ne gre, kajti ta pridnost po navadi presega njegove moči.

Prosjetno ministrstvo je pred leti sicer skušalo rešiti ta problem, ter je s posebnim zakonom enostavno prepovedalo voziti se v šolo dijakom, ki stane več kakor 20 km izven kraja šolskega poslopija. Če ima poleg vlak za mulo, dijak ne sme v razred tisto uro, kolo je zamudil. Isto je seveda z avtobusnimi vožnjami. S tako prepovedjo pa problem zdaleka še ni bil rešen. V pogostih primerih je zakon naložil staršem samo novo takso za potrdilo o oddaljenosti, fant ali dekle pa sta se vozila v šolo še vedno kakor popreje.

Dobršen del te doraščajoče mladine nima zaradi teh nenormalnih razmer po jutrih poštenega zajtrka, in kakor smo že omenili, opoldne ne kosila. Taka mladina poleg fizično, pa tudi moralno propada. Treba je opozoriti samo na neposredni stik dijaštva z življenjem po vlakih itd., ki vpliva v precejšnih slučajih

zelo demoralizirajoče. Vse to je samo nekaj splošnih pripomb, za katere bi lahko človek navedel nešteto primerov ter jih podprl z nešteti in poraznimi statistikami.

Problem, če ga že ni mogoče docela rešiti, pa bi morali omiliti v prvi vrsti šola, dom in železnica. Če ne drugega, šola lahko ukrene vsaj to, da dijaku ne bo treba zabiti vsega popoldneva zaradi ene popoldanske ure. Če ni mogoče drugače, naj se uvedejo za tako mladino na

šolah posebni oddelki, kar ni nemogoče. Starši bi pa naj gledali, da čimbolj pazijo na zdravje svoje mladine, posebno pa na ono deco, ki je manj odporna. Za takšne je vožarjenje prava muka in vzrok vseh neuspehov. Sebičnost staršev se lahko v takih primerih nad njihovi otroki vedno kruto maščuje.

»Šola in dom« pa bi naj poskušala ta mladinsko-socialni problem na kakršen koli način rešiti, ali vsaj omiliti. Z dobro voljo bi se tu marsikaj doseglo.

Zaščita proti napadom iz zraka

Po vzgledu Zagreba in Beograda se je tudi Maribor začel pripravljati na napade iz zraka. V tem oziru se je v Mariboru doslej še zelo malo uredilo. Potrebno bi bilo sistematično poučevanje ljudstva za primer zračnih napadov, še bolj bi pa bila potrebna smotrna zgradba zaklonišča pred zračnimi napadi. Te dni je začela

pregledovati mariborske kleti posebna komisija mestnega gradbenega urada. Komisija ima nalogo ugotoviti v mestu kleti, ki bi bile primerne za zatočišča ob priliki zračnih napadov. Ti ukrepi so samo varnostnega značaja ter ne smejo begati prebivalstva.

Pomirjenje med vlagatelji

Predno je bila izdana nova uredba, ki ureja poslovanje denarnih zavodov v teh nemirnih časih, je bilo med vlagatelji precej nemira in strahu. Že so hoteli jemati iz hranilnic denar in med praznovanjem so s skrbjo pričakovali, kaj bo.

Po razglasitvi nove uredbe je zaupanje v denarne zavode vrnjeno. Dviganje vlog še sicer ni padlo na običajno ravni, toda pada. Da, celo nove vloge rastejo, kar pač najbolj potrjuje, da je mimo prva zmešnjava.

Surovine za tekstilne tovarne

Zastoj tekstilne industrije v zadnjih mesecih je hudo udaril mariborsko delavstvo. Več obratov je nehala obratovati, mnogi pa po več dni v tednu praznujejo. Mednarodne politične razmere pa bi mogle povzročiti zastoj vse tekstilne industrije, če bi tovarne ne mogle več dobivati iz tujine in preko tujine surovin. Tako stoji v Hamburgu več vozov bom-

baža, ki je bil namenjen v Maribor, pa ga seveda ne bo k nam. Po zanesljivih vesteh pa so že na poti surovine k nam po drugi poti, preko Italije. Seveda je dovažanje zvezano s težavami, saj potrebuje večja mariborska tovarna vsak teden po šest in še več vagonov bombaža.

Dva požara

Mariborski gasilci so odhiteli danes gasit v Dobrenje pri Pesnici, kjer je začela goreti domačija posestnice Marije Kopicheve. Na kraj požara je prihitela tudi pesniška gasilska četa, vendar pa je bilo gašenje otežkočeno, ker ni bilo v bližini vode ter so jo morali napeljavati 600 metrov daleč. Posestnici je pogorelo gospodarsko poslopje in stanovanjska hiša. Škode je nad 40.000 din.

V Coetincih v Slovenskih goricah pa je pogorelo gospodarsko poslopje s spravljeno krmno in poljedelskim orodjem vred posestnici Franciški Trstenjakovi. Posestnica trpi do 60.000 din škode.

JUBILEJNA GLEDAL. SEZONA 1939-40.

Letošnja 21. sezona se odpre v nedeljo, 1. oktobra, v znamenju 20 letnice ustanovitve Narodnega gledališča v Mariboru. Slučaj je hotel, da skoro istočasno praznuje 30 letnico svoje ustanovitve tudi tukajšnje dramatično društvo, ki je bilo takrat zasnovano kot temelj bodočega Narodnega gledališča. Vsa slovenska Talija pa praznuje letos tudi 150 letnico spomina na prvo slovensko predstavo sploh, ko je bila v Ljubljani prvič uprizorjena še danes priljubljena Linhartova »Županova Mica«.

Komunalna vprašanja

Po modrem sklepu mestnih očetov smo popravili in preuredili Glavni trg, ki smo nanj sedaj vsi ponosni, tlakovali to in ono ulico in ji dali potrebno sončno svetlobo. In še marsikaj dobrega in koristnega smo izvedli, da se lahko postavimo. Ne moremo trditi, da bi ne bili delali po pameti in v mejah gospodarske možnosti.

Ampak eno vprašanje si moramo le dovoliti, in to zato, ker je to vedno na dnevnem redu, ko se meščani razgovarjamo o komunalnih zadevah in nujnih potrebah. Vprašali bi našo mestno upravo, če je že kdaj razmišljala o cestnem traku med trgov Kralja Petra in pobreško občino. Ali ni to prava sramota in brca naši celotni modernizaciji mesta? Ali res ne gre ta pot nikomur od gospodov mestne uprave na živce, ko gre slučajno po tej strahotno prašni, blatni in res nevarni poti — ne cesti?!

in nove splošne ... so dospeli in se dobe od 13. l. m. dalje v naši hiši sreče, bančni poslovanje ... Bežjak, Maribor, Gosposka ul. 25. V ostallem glej današnji oglas!

m. Ugodnosti gledališkega abonmaja se vse premalo upoštevajo. Saj nudi abonma napram večernim cenam velik popust, ob primerjavi z vrednoto raznih drugih zabav, pa je gledališče še najcenejše in — zlasti v današnjih kritičnih časih — tudi najhvalnejše duševno razvedrilo.

m. Borza dela potrebuje za takojšnji zidarjev. Interesenti se naj javijo jutri t. m., v uradnih prostorih Borze del.

Gregorčičeva ulica 37.

m. Usoden padec s kolesa. S kolesa je padel ter si nalomil rebra 32 letni zaslužni uradnik Ivo Vončina iz Cvetlične ulice.

m. Plašljiv konj. S konja, ki se je splašal, je padel 37 letni Jakob Orač. Jezdec je poškodovan hrbtenico in roke.

m. V kratkem času že drugo kolo. S kolo je bilo znova ukradeno kolo izpred varne »Orient« na Kralja Petra trgu. Kolo znamke »Ontario« je last trgovca Antona Poša iz Aleksandrove ceste.

m. Pijan človek ima srečo. V Kopalnici je zalezel pod motor trgovskega zastopnika Alojza Lašiča iz Rožne doline v Ljubljani studenški soboslikar Rudolf iz Studencev. Lašič je padel ter si poškodoval prednji del kolesa, soboslikarji je bil v vinjenem stanju, pa se ni pripetilo. Policija ga je aretirala.

m. Nevarna eksplozija. V mariborski bolnišnici so pripeljali z rešilnim vozom nekega moža, ki ga je v Studenškem oparila vreča tekočina iz nekega koda, ki je eksplodiral.

m. Ogenj v stanovanju. Zaradi kratkosti stika je začelo goreti pohištvo v Strossmajerjevem stanovanju v Strossmajerjevi ulici. Poklicani gasilci so ogenj pogasili.

* POZOR! V Kino-kavarni nastopa večernem varietetskem programu priljubljeni črnc Sambo in njegova hčerka. Črnska dvojica je svetovna atrakcija. Maribor senzacija! Poleg tega zabava red novega programa, vesela muzika, zabava, točna in dobra postrežba.

* V prekrasno Logarsko dolino z avtom priredi izlet »Slovensko obrtno društvo« v Mariboru, dne 16. in 17. t. m. Društvo vabi vse člane kakor tudi prijatelje prirode, da se izleta udeležijo. Odhodi v soboto ob 14.30, vrnitev pa v nedeljo zvečer. Prijave sprejema iz prijavnosti Proletna pisarna avtobusa na Glavnem trgu.

* V knjigarni Koren, Gosposka 9 kupite šolske knjige in potrebščine.

Kino

* Grajski kino. Samo do vključno sredi »Antonio Adverso«. — Pride: »Pesem tega zapada«.

* Kino Esplanade. Najboljši in najljubši češki film »Župnikov križev pot«. — Vitova, Zdenek Štepanek.

* Union kino. Danes zadnji dan »Pesem reke«, muzikalna drama ameriškega jugoz Ireno Dunne.

Radio

Sreda, 13. septembra.

Ljubljana: 12. Poskočni napravi (plošče) 13.20 Melody-jazz; 18. Mladinska ura; 18.40 Stari slovenski ljudski plesi; 19.40 Koncert vojske za časa Karadjordja; 20. Koncert Akademskoga pevškega kvinteta; 22.15 cert ljubljanskega godalnega kvarteta; 22.45 Na ples (plošče); — Zagreb: 21. — Plesnos iz Italije; Puccini (plošče); 21.45 Beograd: 22.35 Operne arije (plošče); 22.45 Plesna glasba (plošče); 19.15 Instrument: glasba (plošče); 19.15 »ther«, opera od Masseneta. — Bruzelje: 21. »Antigona«, operna tragedija od Honeggerja. — Milano: 21. Dekle z Zapada, operna. — Paris: 20.30 Arijia iz prejšnjih francoskih starih operet. — Praga: 23. Nočni koncert češke glasbe. — Bratislava: 20.20 Koncert glasbe o ljubezni in Bogu; 22.15 Madar. koncert. — Budapest: 12.10 Stare madarske melodije; 19.15 Ciganska kapela Lakatos; 23.35 Ciganska kapela Lakatos.

Zadrega na glavni pošti

Dan na dan — posebno pa prve dni v mesecu — godrnjajo ljudje pred okenci na pošti nad počasnostjo poslovanja. Ne vedo pa, da niso nič manj, najbrže pa še bolj nervozni in utrujeni uradniki sami. Kajti lahko se trdi, da je pošta v Jugoslaviji v težkem položaju, posebno pa še v Sloveniji. Saj je imela 1. maja Slovenija le 799 uradnikov (Beograd, Zemun in Pančevo jih imajo 1376). Denarni promet je od leta 1923. do 1938. narasel za 249%, število službenega osebja pa je padlo za 1.14%. Obenem je zašlo to uradništvo v težak gnotni položaj.

To je potrebno vedeti za osvetlitev problema tudi mariborske pošte. Potem ne bodo gledali ljudje v uradniku krivca, temveč pretežno v celokupnosti vprašanja pošte v Jugoslaviji, posebej še v Sloveniji.

Prve dni v mesecu je naval pri okencih za vplačevanje takšen, da mora čakati vplačnik tudi celo uro, da pride na vrsto. Mnogo bolj ni ves ostali mesec. To muko — muko za stranko in za uradnika — bi se vsaj malo omililo, če bi bilo

redno odprto tretje okence C poleg naših okenc A in B.

Posebno preobremenjeni sta še pisarniški okenci. Tako mora biti v službi vsaj en uradnik od pol 5. jutraj do 1. ter sprejemati priporočena pisma, telefonske in telegrafске depozite, brzojavke, posredovati za telefonske razgovore in prodajati vrednostnice.

Delo pri telegrafu se je zadnji teden potrojilo in početrilo. Kolikor novih moči je tu zaposlenih, manjkajo druge. Uradniki morajo prekiniti letne in bledenske dopuste, čeprav velik procent dopustne izkorišča ali le delno izkorišča dopust, ki jim pripada po zakonu.

Po vsem tem vidimo, da je sredstvo problema pošte — tega najdomanejšega resorja — pomanjkanje delovnih moči, korist javnosti, urada samega in uradnikov pa je, da se osebje razmešča tako, kakor to najbolj odgovarja njegovi kvalifikaciji, starosti itd. ter višini prometa — dokler ne bo rešen problem v svobodni jedru.

Kultura

Vprašanja sodobne slavistike

Od 18. do 25. t. m. je bil določen III. Mednarodni kongres slavistov v Beogradu, ki ga pa zaradi nove evropske vojne ne bo. Vendar sta za ta kongres izšli že vnaprej dve pomembni publikaciji. Prva, »Zbirka odgovorov na vprašanja«, ki obsega 232 strani velike osmerke, vsebuje odgovore na vprašanja: Kako bi se mogla časovno opredeliti doba praslavanskega jezika? Kakšne so dobre in slabe strani sedanje primerjalne metode slovanske slovnice? Ali naj obsega etimološki slovar praslavanske semantično stran besed v zgodovinskem razvoju? Kakšen je odnos funkcije, pomena in forme besed pri proučevanju celokupnosti slovanske slovnice? Ali in koliko odgovarja sistem »sufiksalsnosti« slovanskega jezika indoevropskemu sistemu? Ali je mogoče znano formulo »syntagma-compositum-simplex« uporabiti tudi z ozirom na slovanske jezike? Kakšen je pomen sistema »sufiksalsnosti« za ustvarjanje izvedenk? Vprašanje glogolskega videza praslavščine? itd. Na ta vprašanja odgovarjajo slovenski, hrvaški, bolgarski, češki, ruski, poljski, nemški, italijanski in drugi slavisti v najrazličnejših slovanskih jezikih, pa tudi v francoščini, nemščini, italijanščini. Izmed Slovencev so se oglasili prof. dr. Fr. Ramovš, dr. Stanko Škerlj, dr. Rudolf Kolarič, dr. France Tomšič in dr. Mirko Rupel.

Zanimivi so odgovori na vprašanje časovne opredelitve praslavščine, dasi niso soglasni. Večina je mnenja, da je nastala praslavščina v drugem ali prvem tisočletju pred Kristom, da se je pa že v prvem tisočletju po Kristu pričela cepiti v narečja, iz katerih so se pozneje razvili sedanji samostojni slovanski jeziki. Dr. Ramovš ugotavlja, da se nastanek praslavščine ne da ugotoviti, da je pa mogoče trditi, da sega pričetek diferenciacije v drugo polovico prvega tisočletja po Kr. Za zaključno dobo skupne praslavščine moramo zato smatrati čas od VI. do VIII. stoletja, za začetno dobo sedanjih slovanskih jezikov pa čas VIII. in IX. stoletja po Kr. Edini pa so si vsi slavisti v tem, da se je pragermanščina ločila od indoevropske jezikovne skupnosti pred praslavščino, ki se je šele pozneje ocepila od baltsko-slovanske jezikovne skupnosti. (Zato sta litvanščina in letonščina še vedno najbližji slovanskim jezikom.)

Velike naloge, ki čakajo slavistiko v bližnji bodočnosti, so razvidne iz odgovorov na sledeča vprašanja, predvsem na vprašanje rekonstrukcije praslavanske slovnice in besednjaka. To delo napreduje ugodno, in ko bo dovršeno, bodo razrešene mnoge sedaj še mračne skrivnosti. V ta namen so bili prijavljeni mnogi revije in na splošno diskusijo, tako o glavnih pojavih, soglasniških in samoglasniških sistemih, novih izsledkih baltsko-slovanske skupnosti, ureditvi staroslo-

vanskega besednjaka, organizaciji slovanske filološke in lingvistične bibliografije, izdaji lingvističnega atlasa slovanskih jezikov in načinu izdajanja starih jezikovnih spomenikov. Med temi referati je zanimivo delo dr. Isačenka iz Ljubljane (Rus) o razmerju vokalov in konzontanov v slovanskih jezikih in narečjih. (Po harmoniji tega razmerja se presoja navadno lepota posameznih jezikov!) Največjo harmonijo izkazuje po Isačenkovi razporednici srbohrvaščina, t. j. 50/50, potem pa slede po vrsti: kašubščina (na Poljskem), slovenščina, slovaščina, češčina, ukrajinščina, bolgarščina, ruščina, lužiščina in poljščina.

V četrtem delu so objavljene nove teme. Tu predlaga slovanski institut v Pragi enotnost transliteracije cirilice v latinsko. Sekcija za zgodovino književnosti je objavila vrsto vprašanj, ki naj bi se o njih razpravljalo na kongresu, prav tako pa tudi Sekcija za pouk slavistike na srednjih in visokih šolah. Tu kritizira dr. Kolarič zlasti naš sistem jezikovnega pouka v šolah, dr. Mamuzić se pa zavzema posebno za enotno izgovorjavo književnih jezikov v šolah. Publikacijo zaključuje poročila balkanološke in fonološke sekcije.

ORKESTRALNI ODSEK GLASBENE MATICE V MARIBORU

Načelstvo orkestralnega odseka obvešča dosedanje člane in druge ljubitelje orkestralne glasbe, da prične z rednimi vajami, ki bodo vsak ponedeljek in sredo, dne 13. t. m. točno ob 20. uri v prostorih Glasbene Matice (Sokolski dom). Na koncertu, ki bo predvidoma še v tekočem letu, bo orkestralni odsek izvajal genialno delo »Ma vlast« (Moja domovina), kompozicijo češkega skladatelja B. Smetane, tvorca popularne folkloristične opere »Prodana nevesta«. Da bo koncert čimprej in temeljito pripravljen, je dolžnost vsakega posameznega člana OMG, da obiskuje točno in redno vsako vajo. Koncert bo tudi tokrat vodil dirigent g. J. V. Jiranek, kapelnik vojaške godbe 45. peh. polka, ki je iz ljubezni do stvari in naklonjenosti do OMG prevzel to odgovorno nalogo. Njegovo ime garantira odlični muzikalni užitek vsem sodelujočim članom, kakor tudi poslušalcem koncerta.

V sredo, dne 13. t. m., se bodo pol ure pred pričetkom orkestralne vaje sprejemali novi člani OMG. Prepričani smo, da bodo vsi prijatelji orkestralne umetnosti sprejeli naš poziv s praviim razumevanjem in potrebno resnostjo, kakor to že delo samo po sebi terja in prav zato tudi pričakujemo, da bo odziv čim številnejši, obisk orkestralnih vaj pa reden in točen.

Ne pozabi naročnine!

Sport

Poraz Punčeca in Kukuljevića v Forest Hillsu

V Forest Hillsu so mednarodna teniška tekmovanja ob sodelovanju najboljših teniških igralcev Avstralije, Amerike, Anglije in Jugoslavije. Včeraj sta nastopila tudi Punčec in Kukuljević ter sta po dolgi borbi oba izgubila,

Punčec proti Američanu Guernseyu s 6:1, 3:6, 2:6, 6:3, 7:5. Kukuljevića pa je ravno tako v petih izločil American Sutter s 6:4, 2:6, 3:6, 6:3, 6:3.

Drugo leto pokalnega prvenstva LNP-a

V nedeljo se bo odigralo na teritoriju LNP-a prvo kolo letošnjega pokalnega prvenstva, v katerem sodelujejo obvezno vsi prvotni klubi, dočim lahko tekmujejo drugotni klubi na izrecno željo in prijavo. Slovenski ligaš SK Ljubljana vstopi v tekmovanje šele v semifinalu. Do semifinala se odigrava konkurenca po enojnem pokalnem sistemu, nadalje pa po dvojnem. Nasprotniki se načelno določajo tako, da igrajo med seboj klubi, ki so geografsko čim manj oddaljeni med seboj. Zato bomo imeli v nedeljo v Mariboru na sporedu dve lokalni tekmi: **Železničar - Slavija** ter **Rapid - Maribor**, ki se bosta pričeli ob 14.30 in 16. uri na stadionu, dočim bo tretji par mariborskega okrožja **ČSK - Gradjanski** nastopil v Čakovcu.

Na ostalem območju LNP-a so na sporedu sledeče tekme: Amater - Hrastnik, Olimp - Jugoslavija ter Celje - Atletik v celjskem in Kranj - Bratstvo, Moste - Grafika, Disk - Hermes, Reka - Mars, Svoboda - Jadran v ljubljanskem okrožju.

Lanski pokalni prvak LNP-a je bil SK Ljubljana, ki je v finalu premagal ISSK Maribor. Ker so bili lani za to tekmovanje izbrani precej neugodni termini, ni vzbudilo tistega zanimanja, ki bi ga od take konkurence po pravici lahko pričakovali. Pričakovati pa je, da se bodo te hibe letos na podlagi lanskih izkušenj odstranile ter da bo pokalno tekmovanje ravno tako pritegnilo občinstvo nase kakor nogometno prvenstvo.

Prvenstvena tablica I. razreda

Po odigranem nedeljskem prvenstvenem tekmovanju tretjega, odnosno za večino mariborskih klubov drugega kola, vodi na prvenstveni tablici SK Železničar, ki si je z nedeljsko zmago nad ISSK Mariborom jako povečal izglede na osvojitve jesenskega prvenstva. Čaka ga v jeseni prav za prav le še ena težka preizkušnja, to je tekma s SK Rapidom. Tablica je trenutno takšna:	
SK Železničar	3 2 1 0 5:3 5
SK Rapid	2 2 0 0 4:0 4
ISSK Maribor	2 1 0 1 7:1 2
ČSK	2 1 0 1 5:5 2
Gradjanski	2 0 1 1 3:10 1
SK Mura	3 0 0 3 2:7 0

JUNIORSKA PRVENSTVENA TABLICA

V juniorskem prvenstvu mesta Maribora so do sedaj odigrale tri tekme, po katerih je stanje tablice sledeče:

ISSK Maribor	1 1 0 0 2:0 2
SK Železničar	2 1 0 1 4:3 2
SK Rapid	2 1 0 1 5:6 2
SK Slavija	1 0 0 1 2:4 0

NEDELJSKI LIGASKI SPORED

Prihodnjo nedeljo se bo odigralo v slovensko-hrvaški ligi in ligi JNS-a po 5 prvenstvenih tekem.

Slovensko-hrvaška liga: Concordia - Split v Zagrebu, Bačka - Slavija (V) v Subotici, Slavija (O) - Gradjanski v Osijeku, SASK - Hašk v Sarajevu ter Hajduk - Ljubljana v Splitu.

Liga JNS-a: BSK - Gradjanski (S) in BASK - Slavija (S) v Beogradu, Vojvodina - Bata v Novem Sadu, Žak - Jugoslavija v Subotici, Zemun - Jedinstvo v Zemunu.

s. Prvenstvena nogometna tekma ljubljanskega prvega razreda Disk - Reka v Domžalah se je končala s 3:3 (1:3) neodločeno.

s. V ljubljanskem juniorskem prvenstvu so se nedeljske tekme končale s sledečimi rezultati: Ljubljana : Mars 7:0, Moste-Slavija 1:1, Svoboda-Reka 3:0 p. f., Jadran-Hermes 1:0.

s. V plavalni tekmi skozi Bruselj je zmagal Anglež C. T. Dane, v prsnem plavanju je bil prvi Schler iz Straßbourga, v damski konkurenci pa je v prostem stilu zmagala Barbier (Lille).

s. Triestina je osvojila italijansko žensko plavalno prvenstvo s 105 točkami.

Darujte za azilni sklad PTL!

mornarjev, ki bodo drugi dan spet odpluli.

Bar hotela »Zoega« je bil natrpan. To je najbolj čuden bar na svetu: tu se zbirajo narodni poslanci pri skodelici kave, kapitani ribiških ladij in mornarji kakega grönlandskega čolna pri rumu. Pojavi se tudi kak angleški lord, ki se odpravja na lov in se živahno prička s hlapcem. Francozi, Danci, Nemci, Švedi, Angleži, Amerikanci, Švicarji, domači pesniki in časnikarji.

V baru se je srečal Ericsson z notarjem Helgijem Steffanssonom. Oče mu je zapustil čisto lepo vsoto denarja. »Denar je varno naložen,« je dejal notar, »testament in druge papirje pa hranim jaz.«

»Lepo vsoto?« se je začudil Ericsson. Na očetov denar ni nikoli mislil; stari mož je imel majhno prekajevalnico rib.

»No. V banki je 8000 kron, razen tega pa še hiša, ki vam prinese dva tisočaka, ko jo prodate.«

»10.000 kron!« je strmel Ericsson. »To je vendar nemogoče!«

»Varčen mož je bil. Nad dvajset let je prekajeval ribe!«

Magnusu je to zaprlo sapo. Črna nevoščljivost ga je grizla. Celo življenje je delal, odpovedoval se vsem zabavam, krono polagal h kroni, na parniku se je

bahal s svojimi tisočaki, in zdaj je priletelo temu srečniku, ki ni nikoli hranil, zmetal vedno ves denar za dekleta skozi okno, deset tisoč kron v naročje!

»Ka pa ti je?« vpraša Ericsson.

»Nič, nič,« odvrne Magnus. »Na, kozarec na tvojo srečo in tvoj denar — čeprav je več ko trikrat toliko, kakor sem si jaz z muko v tem dolgem času prihranil.« Solze so mu prišle, ko je vlekel pi-pi-po in mešiček iz žepa.

»Magnus!« pravi Ericsson, ki ga je natanko opazoval, »ti si tovariš, ki je z njim težko...«

»Če ti je z menoj težko, si poišči kakega drugega,« je odvrnil Magnus.

»Težko je prenašati tvoje muhe,« je mirno nadaljeval Ericsson. »Bil sem edini na »Prezidentu Girlingu«, ki se je obnašal proti tebi kot prijatelj —«

»Prijatelj!« se je posmehoval Magnus. »In s čim si mi dokazal prijateljstvo?«

»Da sem te vlačil iz barov, kadar si se do onemoglosti napil, in da sem te na plečih nosil domov kakor takrat v Tonkingu, ko se je vsa cestna otročad s krikom in vikom gnala za teboj! Molči! Zdaj ti pošteno povem svoje mnenje! Ceniš sem te, ker si bil vreden tega — in zato ti podarjam polovico svojega denarja.« (Dalje sledi.)

H. de Vere-Stacpoole

USODNA LJUBEZEN MORNARJA ERICSSONA

ROMAN

13

»Bjarni!« zakliče Ericsson, ko je Magnus odhitel po stvari. »Kaj je novega?«

»Tja, slabe vesti zate, Ericsson. Kaj nisi dobil pisma? Tvoj oče je mrtev. Zinjal ni prestal. Toda pripovedoval ti bom, ko prideš v čoln.«

Ericsson se je odmaknil od ograje in se malo zagledal.

»Oče je torej mrtev — edini sorodnik, ki ga je še imel. Zadelo ga je trdo, kajti narec mu je bil vedno dober oče.«

»In kako gredo posli v Reykjaviku?« je vprašal Magnus veslajočega Olssena, ki sta z Ericssonom že sedela v čolnu.

»No, tako, tako. Najnovejšega gotovo še ne veste: da je zakonito zabranjen svoz vsakršnega alkohola...«

»Za božjo voljo!« vzklikne Magnus. »Naj to pomeni, da na suhem ne dobi nič pijače?«

»O ne, tako hudo pa spet ni. Starih zaloz, ki se še smejo prodajati, je še precej.«

Magnus je olajšan globoko vzdihnil. V luki so se prerivali ljudje, žene in

otroci. Vse prebivalstvo je bilo na nogah, da pozdravi parnik. Magnusu in Ericssonu so znanzi veselo vzklikali in se z njima rokovali, ženske pa so metale skrivne poglede po zastavnem Ericssonu.

O, te islandske žene! Kolika skrivnost leži v izrazu njihovega lica! Če so lepe ali grde, svetle ali temne, zdi se, da se nikoli niso smehljale, in senca mračne skrivnosti plava nad njimi vsemi.

»Tvojega očeta ne vidim,« pravi Magnus.

»Mrtev je.«

Magnus obstane in se zastrmi v tovariša.

»Mrtev! Kdo ti je pa to povedal?«

»Bjarni Olssen.«

Ericsson je skušal zatajiti bolečino. Magnus ga je prijel pod roko in ga odpeljal v bar.

Čeprav je bila že deseta večerna ura, je bilo še popolnoma svetlo; ta čas sonce tu nikoli popolnoma ne zaide.

Ulice so bile polne domačinov in tujih

Zanimivosti

Gostije pri starih Rimljanih

KUHARJI, KI SO POSTALI MILIJONARJI, IN BOGATINI, KI SO PROPADLI NA POŽRTIJAH

Za časa Krista je razkošnost cesarskega Rima dosegla višek, in kar pišejo zgodovinarji o tedanjih gostijah imenitnikov, nam prikazuje zanimive strani tedanjih šeg in starorimske kuharske umetnosti.

Kako je izgledalo kosilo v boljši rimski hiši s povabljenimi gosti? Sedem do devet jedil, to je bila povprečna pojedina, ki se je spodobila. Predjedi, »gustationes«, so obstajale poglavito iz mrzlih, pikantnih, večinoma jajčnih zakuskov, da so razdražile apetit. Nato se je pričela pojedina sama, na kateri so se vrstile razne, večidel mesne in ribje jedi, nazadnje sladkarije in sadje. Svinjetina je igrala v rimski kuhinji veliko vlogo. Mlado prase so navadno napolnili z nadevom iz mesa ptic brinjev ali drozgov, jajc, raznih delikates in dišav, obdali s testom iz ječmenove moke, olja in vina, preden so ga dali v peč. V splošnem so stari Rimljani ljubili mastna jedila. Polže so poprej pitali z moko in zgoščenim moštom, gozdne miši pa s kostanjem in želodom. Te so bile v časti kot posebne delikatese.

Važna je bila redkost in pa visoka cena jedil! — Pavovi jeziki in slavčji možgani so paradirali na vsaki boljši rimski mizi. Cesar Vittelus je najrajši jedel flamingove jezike, nekoč pa je dal pripraviti za veliko gostijo kompozicijo raznih ptic-pevk, — jed, ki ga je veljala samo sto tisoč srebrnikov.

Take ekstravagančnosti so radi počeli tudi drugi gospodje. Prismojem Helioabalus je na primer posul ribo namesto s poprom, s prahom pravih bisrov. Slavna Kleopatra, egipčanska kraljica, pa tudi ni bila edina, ki je pila v vinu raztopljene bisere, to so Rimljani tudi znali.

Fantastično je, kake velike množine jedil so mogli stari Rimljani spraviti vase. Neki Firmus je pohrustal celega noja, neki Maximus pa je pri enem samem kosilu pospravil 20 funtov mesa. Sploh je menda požrešnost veljala za nekako olikanost. V imenitnih hišah so imeli posebne prostore, imenovane »vomitoria«, kjer so gostje mogli bruhati, kadar so se preveč nažrili, in si tako narediti spet prostora v želodcu.

Ta neizmerna razkošnost in potratnost je seveda marsikakega bogatega moza pognala v pogubo. Tako je slavni Alpicij, sodobnik cesarja Tiberija, izvršil samomor, ker mu je preostal samo še dohodek 10 milijonov srebrnikov in ni imel poguma, v taki »revščini« še dalje živeti. Kuharji, poprej najslabši sužnji, pa so v tistih časih pridobivali na veljavi. Tu je bilo specialistov za mesna jedila ali za slaščice, ki so prejemale do sto tisoč srebrnikov letne plače. Nekateri so ustanavljali celo kuharske šole, ki so jim prinašale ogromne dohodke. »Ni nobenega resnega študija več«, tako toži Seneca v svojih zapiskih, — »filozofi zdehajo pred praznimi klopni, toda kako se vse dretnja po kuhinjah, s kako vnemo obiskuje mladina šole za pečenje in cvrenje!«

REKORD KITOLOVCA

Kakor poročajo iz Perth (Zapadna Avstralija), je tja prispel japonski kito-lovec »Tonnari Maru«, ki je v antarktičnih vodah napravil izredno bogat plen. Posadka je vlovila okoli 900 kitov, iz katerih so pridobili nad 10.000 ton olja.

— Danes sem se krepko sporekel s svojim šefom. Če svojih besed ne prekliče, se bom prvega poslovil...

— Kaj ti je pa dejal?

— Rekel mi je: Prvega lahko greste...

Vsak je svoje sreče kovač!

V kratkem se prične 39. kolo Državne razredne loterije, ko bo zopet razdeljenih nič manj kot osem premij in 42.000 dobitk. v skupni vrednosti

65 milijonov dinarjev

Prva žrebanje bo 14. oktobra t. l.

Nove srečke so že dospele in se dobe od 13. t. m. dalje v naši hiši sreče in glavni kolekturi

bančni poslovalnici BEZJAK
v Mariboru, Gosposka ulica 25, tel. 20-97

Cela srečka stane din 200, polovica din 100 in četrtinka din 50.

Bezjakove srečke so že marsikomuprinesle novo življenjsko srečo, kakor nam to kaže naslednja statistika nekaterih do sedaj izžrebanih premij in dobitkov:

Premije:	Din 2.000.000 srečka štev.	68.526
"	1.002.000	" 59.971
"	301.000	" 83.526
"	200.000	" 34.210
Dobitki:	din 100.000 srečka štev.	4.638
"	100.000	" 7.336
"	100.000	" 77.664
"	100.000	" 77.696
"	100.000	" 86.831
"	100.000	" 86.834
"	80.000	" 97.039
"	60.000	" 83.519
"	50.000	" 19.306
"	50.000	" 88.152

Zakonodaja o varstvu živali

Naša zakonodaja je še vse premalo stroga proti mučenju živali. Kdor zahteva ljubezen do ljudi, mora oznanjevati tudi ljubezen do živali. Srce, ki je zakrknjeno proti živalim, tudi ne bo nikoli plemenito proti ljudem. Ako bi bil jaz ljubi Bog, bi izpremenil človeka, ki je danes za mesarja, jutri v tele in bi ga pojutrinjem vlijudno vprašal, kako in kaj misli sedaj o stvari Morda bi se potem človek in žival le pobotala. Svet bi s tem mnogo pridobil, človeško srce pa še veliko več.

Scutje ostane vedno isto čustvo, vseeno, če ga občutimo za človeka ali za muho. V obeh primerih se človek, ki je dostopen sočutju, odtegne egoizmu in razširi tako notranje zadovoljstvo svojega življenja. Zato naj

drži človek vsak izraz sočutja, ki ga občuti za kakšno živo bitje, prav posebno v čisti. Vsak, tudi najmanjši izraz sočutja mora pomeniti, da rase in ga ne sme zamotati, tudi če ga je zbudil najneznatnejši dogodek. Človek, ki je doimel važnost sočutja, se ne bo da odvrtni od udejstvovanja svojega sočutja, tudi če se bo zdel drugim smešen. Kaj pa stori, ako bo žel zasmehovanje in preziranje, ker je rešil miško iz pasti, namesto da bi jo umoril, ko pa ve, da je rešil življenje živali, ki ljubi svoje življenje prav tako, kakor človek in da se je s tem, ko je sledil brez omejevanja sočutju, za korak približal vse objektivnejši ljubezni, ki ne pozna meja.

DRAGOCEN ZAKLAD V ČEVLUJU

Neka nizozemska prevozna firma je te dni dala na dražbo staro pohoštvo, ki ga je pred leti shranil pri njej neki »zarubljeneec«. Ker se mokažar ni več oglašil ter tudi ni več plačeval ležarine, je firma pohoštvo prodala. Pri prevozu pa se je nenadoma odprl neki predal omare, iz katerega je padel star in ničvreden čevlji. Iz njega pa so se po tleh kot zrnje vsuli sami zlatniki stare izdaje holandskega goldinarja. Skupna vrednost tako odkritega zaklada znaša nad 50.000 hol.

goldinarjev. Firma sedaj išče lastnika, ki se bo nemara oglašil, če ga medtem ni Bog poklical k sebi.

Švedski profesor Svedelius je pravi tresenec. Nedavno je na neki pojedini svojim govorom mešal gorečo cigaro z zarcu z vinom in ob napitnici izpil čudno mešanico. Drugič je pri neki čajanki mazel na gola dlan. Na nekem sprehodu se srečala v globoke misli zatopljenega krava, kateri se je vlijudno odkril in jo ognil. Ko pa je ob krohotu pastirjev pomoto, je jezen stekel naprej, se v neko damo in besno zavpil: — Ze spet neumna krava, ki se ne zna izogibati!

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 pa najmanjša pristojbina za oglas je din 8.— Dražbe, preklic, dopisovanja in žetonovski oglasi din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.— Debele tiskane besede se računajo dvojnó. Oglasi dvakrat enkratno obilno znaša din 2.— Znesek za male oglase se plačuje takol pri naročilu, oziroma pri poslati v pisnu skupaj z naročilom ali pa po poštni položnici na čekovni račun št. 11.400. Za pisne odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znamka za 3 din.

Razno

»KAVALIR«
se odlikuje po okusu in aromi. »Kavalir«, Gosposka 28. 8152—1
Prima

ESTRAGON-KIS
za vlaganje kumarcev kakor najboljšje olivno in bučno olje. Specialno olje za želodčno bolne. »Kavalir«, Gosposka 28. 8154—1

LEPA OREHOVA JEDERCA IN MED
dobavi najceneje Medarna Ljubljana, Židovska ul. 6. 7710—1

NOGAVICE — PLETENINE
volno za strojna in ročna dela, konjske koce, posteljne odeje, platno - perilo, blago za ženske obleke itd. dobite ugodno v novi trgovini in pletilnici »MARA«, Koroška cesta 26. 7888—1

ŠOLSKÉ
torbice in nahrbtnike v veliki izbiri priporoča Kravos, Aleksandrova 13. 7933—1

ZELEZNIČARSKA VDOVA
vzame penzionista na hrano. Naslov v upravi. 8655—1

LJUDSKO ŠTEDNJA
Vsem drž. in samouprav. uslužbencem daje pojasnila zastopnik v Maistrovi ul. 5. Ptuj, pri g. Šilc. 8668—1

PREKLIČEM
in se zahvaljujem Gospe Ritter, da je odstopila od tožbe radi tega, ker sem vzela nekaj na njeno ime. Kmetič Vilma. 8669—1

Posesi

DOBIČKONOSNA HIŠA
naprodaj, mesečni donos din 1820. Cena dve sto tisoč. hipoteka 50.000. Vprašati Aleksandrova 12. v trgovini. 8674—2

NOVA HIŠA
z velikom vrtom in sadonostnikom, cena 26.000 din, se prodaja polovica na obroke. Direktni kupci vprašajo: Maribor, Meljska c. 22. Robek. 8688—2

Prodaj

MLADO KRAVO
dobro mlekarico, prodamo. Naslov v upravi. 8686—4

Stanovanje

SOBA IN KUHINJA
se odda. Pobreška c. 38. 8667—5

ENOSOBNO STANOVANJE

se odda. Tudi opremljena soba, posebni vhod. Stritarjeva ul. 37. 8660—5

ODDAM SOBO IN KUHINJO
v I nadstr. pri Rapidovem igrišču; vprašati Maribor, Stritarjeva ul. 18. 8661—5

DVOSOBNO STANOVANJE
s kopalnico oddam v vili s I. okt. Naslov v upravi. 8665—5

STANOVANJE
eno in dvosobno se odda Sme tanova ul. 54, gostilna. 8675—5

SOBO IN KUHINJO
oddam mirni stranki takol. — Solska ul. 4. Pobrežje. 8676—5

SOBA IN KUHINJA
se odda. Stanko Vrazova ul. 20, Pobrežje. 8677—5

SOBO IN KUHINJO
visokoprtilično, oddam 1. oktobra 3 članski družini, stalnemu namenščencu ali upoko-jencu. Stritarjeva ul. 5. Najemnina din 325.— 8679—5

SOBO S ŠTEDILNIKOM
oddam. Ipavčeva ulica. Sposovo selo. Vpraša se Pobreška c. 21. 8680—5

MIRNO STANOVANJE
brez prahu: soba, kuhinja, shramba, polovica vrta s sadnim drevjem se odda za 200 din. Žišk, Stražunska 14. Pobrežje. 8684—5

ENOSOBNO STANOVANJE
kuhinja s pritlikinami se odda s 1. oktobrom pri kolodvoru. Vprašati v upravi lista. 8687—5

Stanovanje išče

V centru mesta iščem majhno

SOBICO
opremljeno, samo z mizo in dvema stoloma za takol v svrhu poučevanja. Naslov v upravi. 8682—6

Soba odda

SPREJME SE DIJAK
v popolno oskrbo. Koroška c. 5. 8678—5

OPREMLJENA SOBA
ali prazna s uporabo kopalnice. Ob železnici 8-1, vrata na Ogled od 12. do 15. ure in od 19. do 21. ure. 8679—5

PRAZNA SOBA
se odda. Koroška c. 39. 8679—5

KABINET
s prostim vhodom se odda. Koseskega ul. 41. 8681—5

OPREMLJEN KABINET
se odda. Sodna ul. 32. vrata na 11. 8682—5

OPREMLJENA SOBA
se odda s prostim vhodom, isto tako boljšemu gospodu. Kolodvorska c. 3. 8683—5

K dijaku trgovske akademije iščem dijaka kot SOSTANOVALCA. v lepo, suho, sončno, mirno sobo s prvovrstno hrano. Antonija Pail, Pailova 24-II, levo. 8684—5

GOSPODIČNA (DIJAKINJA)
se sprejme v celo oskrbo. Franciščanska 21-II, levo. 8690—5

Sluzbo dobi

UCENKO
dobrih staršev s primerno stroko izobrazbo sprejme v svojo vna Kravos. Aleksandrova 13. 8685—5

I ČEVLIARSKEGA POMOČNIKA
sprejemem takol. Frano M. helak, Maribor, Koroška c. 43. 8687—5

VEČ KROJAŠKIH POMOČNIKOV
sprejme krojaštvo. Koroška c. 21. 8688—5

ISČE SE PRODAJALKA
za slaščičarno. Naslov v upravi. 8689—5

Časopisni papir

zelo ugodno na prodaj
v uprav »Večernika«